

Tabernakel en godslamp

Thuis bij de Heer

Dag en nacht

In het tabernakel worden na de viering van de eucharistie de overgebleven hosties bewaard.

Bij het tabernakel brandt een kaars of lamp als teken dat Christus in het sacrament aanwezig is.

Een kerkgebouw is naar katholieke overtuiging altijd bewoond, want de verrezen Heer is aanwezig in het heilig sacrament dat bewaard wordt in het tabernakel, een speciaal kluisje.

Soms bevindt het tabernakel zich in het centrum van het kerkgebouw, in het oude hoofdaltaar. Soms is het tabernakel geplaatst in een aparte sacramentskapel, of in een zijaltaar van de kerk.

Nabij het tabernakel brandt een licht, soms hangend aan een ketting, soms bevestigd aan de muur.

Het licht van deze godslamp brandt dag en nacht en geeft zo de sacramentele aanwezigheid van Christus aan onder de gedaante van brood.

In het tabernakel staat een ciborie, een kelk met deksel, waarin de tijdens de eucharistieviering geconsacreerde hosties, die overbleven, worden bewaard.

Een kerk bezoeken is thuis komen bij de Heer.

Heilige reserve

Na de viering van de eucharistie houdt de werkelijke tegenwoordigheid van Christus onder de gedaanten van brood en wijn niet op. Brood en wijn blijven wat zij in de eucharistieviering geworden zijn: het lichaam en bloed van Christus. Zolang het geconsacreerde brood aanwezig is, is de verzezen Heer aanwezig in het heilig sacrament.

De overgebleven hosties worden daarom met eerbied bewaard in het tabernakel.

De overgebleven geconsacreerde wijn, het bloed des Heren, mag niet worden bewaard. Deze wordt in de eucharistieviering zelf genuttigd.

De hosties die in het tabernakel worden bewaard, worden ook wel heilige reserve genoemd.

Als er andersoortige activiteiten in een kerk plaatsvinden, worden de hosties naar een rustaltaar gebracht. Ten teken dat het tabernakel leeg is, wordt het tabernakel geopend en wordt de godslamp gedoofd.

Communie aan de stervenden

Het ontvangen van de communie in stervensgevaar wordt het 'viaticum' genoemd, dat wil zeggen een stervende ontvangt in de communie Christus het levende Brood als voedsel voor onderweg naar het eeuwig leven. Dit gebeurt vaak in combinatie met de toediening van de ziekenzalving (Jak. 5, 13-15).

Communie buiten de mis

Het heilig sacrament wordt bewaard om aan zieke parochianen, die niet naar de kerk kunnen komen, de heilige communie te kunnen brengen (ziekencommunie). Ook kan van de in het tabernakel bewaarde heilige reserve tijdens een communieviering in de kerk aan de aanwezige gelovigen de heilige communie worden uitgereikt, in bewuste directe verbondenheid met de eerder in de kerk gevierde eucharistie, die bron en hoogtepunt is van het christelijk leven (Vaticanum II, Lumen Gentium nr. 11).

Aanbidding en gebed

In het heilig sacrament is Christus op bijzondere wijze in de kerk aanwezig. Hij is Degene die van ons houdt en die zijn leven heeft gegeven aan het kruis. Bidden bij het tabernakel en het aanbidden van de Heer, aanwezig in de gedaante van brood, betekent dat je met Christus in gesprek gaat en met Hem verbonden wilt blijven. Het betekent dat je van zijn liefde en trouw wilt leren en ontvangen, om de moed te hebben de boodschap van het evangelie uit te dragen en te delen met je naaste.

Tabernakel

Een tabernakel is vaak een staaltje van kerkelijke kunst. Soms is het met edelstenen versierd ten teken dat deze plek bestemd is voor de kostbare aanwezigheid van het allerheiligste.

Soms zijn er op tabernakeldeuren bijbelse taferelen te zien, zoals het laatste avondmaal van Jezus met zijn apostelen (Mt. 26, 20-28), of de ontmoeting met

de verzezen Heer in Emmaus (Lc. 24, 29-31). Ook worden wel symbolen afgebeeld die verwijzen naar de eucharistie, zoals de vijf broden en twee vissen, die doen denken aan de wonderbare broodvermenigvuldiging (Joh. 6). Als er afbeeldingen uit het Oude Testament op staan, zijn dit afbeeldingen van bijbelse gebeurtenissen die beschouwd worden als voorafbeelding van de eucharistie, zoals de Heer die voor zijn volk in de woestijn brood uit de hemel laat neerdalen: manna (Ex. 16).

Een tabernakel wordt dikwijls gesierd met letters die een bepaalde betekenis hebben. Zo verwijzen de Griekse letters Alpha en Omega naar Christus die begin en einde is van ons leven (Apocalyps 22, 13). De combinatie van de Griekse letters X (= Ch) en P (= R) vormt het begin van de naam Christus. Deze samenstelling van twee letters tot één symbolisch teken heet een Christusmonogram.

Heer Jezus Christus, in dit wonderbaar sacrament hebt Gij ons de gedachtenis nagelaten van uw lijden en sterven. Wij bidden U: laat ons de heilige geheimen van uw Lichaam en Bloed met zo grote eerbied vieren dat wij de genade van uw verlossing voortdurend in ons ervaren.

(Gebed op Sacramentsdag en bij de aanbidding van het heilig sacrament)

Brandende liefde

De godslamp die voortdurend brandt bij het tabernakel is teken van eerbied voor de aanwezigheid van de Heer.

De godslamp is ook symbool van de brandende liefde, waarmee Christus vereerd moet worden, en een aansporing om de Heer te aanbidden.

(Concilie van de Nederlandse kerkprovincie, Utrecht 1924)

De aanbidding van de eucharistie buiten de heilige mis verlengt en intensiveert wat in de liturgieviering zelf gebeurt [...] Juist in de allerpersoonlijkste ontmoeting met de Heer rijpt dan ook de sociale zending die vervat is in de eucharistie en die niet alleen de grens tussen de Heer en ons wil openscheuren, maar bovenal ook de grenzen die ons van elkaar scheiden. (*Benedictus XVI, Sacramentum Caritatis nr. 66*)

De verrezen Heer sprak tot zijn apostelen: Zie, Ik ben met u alle dagen tot aan de voleinding der wereld. (*Mt. 28, 20b*)